

Landsrådsformand Lars Chemnitz'

nytårstale 1975

Den første dag på året 1975 er det mig en glæde endnu en gang på landsrådets vegne at kunne sende en hilsen til alle hjem i Grønland – sende et ønske til alle om et godt og lykkebringende nytår.

Vore tanker og ønsker må også gå til alle vore landsmænd i Danmark og andre steder uden for Grønland.

Specielt går vore tanker til dem, som har menneskelige problemer og til dem, som må holde jul og nytår på sygehuse eller andre steder langt fra deres hjem – med ønsket om, at de må blive styrket, så de kan stå igennem.

Ved årsskiftet er vi hver især – ved et tibageblik – i stand til at gøre status over, hvad vi har udrettet i det forløbne år – vurdere vor indsats, om vi har gjort vor pligt over for samfundet, om vi har udfyldt vor plads på en tilfredsstillende måde.

Vi finder nok mange ting, vi kan glæde os over – ting, som vi har skabt ved personlig indsats eller måske skabt ved skæbnens tildragelser. Vi finder nok også skuffelser og ærgrelser – ærgrelser over ting, vi ikke har nået at udrette på grund af manglende initiativ, manglende

pligtfølelse, magelighed eller ren og skær ugidelighed.

Ved årsskiftet er der ingen af os – trods prognoser eller forudsigelser om fremtiden – der med bestemthed er i stand til at sige, hvad det nye år vil føre med sig.

Vi er heller ikke i stand til at forbedre fortiden, men vi kan lære noget af den.

Hvad angår fremtiden, afhænger den for en meget stor dels vedkommende af os selv – af vor formåen. Det afhænger af vort initiativ, pligtfølelse – af vor bevidsthed om, at fremtiden vedkommer os.

Jeg mener, at vi i dag har grund til med glæde at konstatere, at vi har det godt i Grønland. Vi er ikke, som det er tilfældet med en stor del af verden, plaget af katastrofer, hungersnød og krig. Og vi må også med glæde konstatere, at vi har mulighed for ved vor fælles indsats at forbedre de vilkår, vi lever under.

Dette gælder måske ikke så meget rent materielt. Vi er alle klar over, at året 1974 på mange områder har været et vanskeligt år. Fra politisk hold må vi

erkende, at vi ikke fuldt ud har opnået, det vi gerne ville. Dette skyldes vor store afhængighed af økonomien. Derfor må vi også i Grønland gøre os klart, at den verdensomspændende energikrise og den stagnerende økonomi i Danmark betyder, at den kraftige udvikling i de sidste 10 år ikke vil fortsætte i de førstkommande år.

Det vil derfor – hvor meget det end kunne være fristende – være letfærdigt at komme med store forgyldte nytårslofter, som det ikke vil være muligt at indfri.

Dette gælder også for de kommende valg, som vi i det nye år vil gå til to gange. Det er mit håb og indtryk, at vi grønlandske politikere er klare over dette, og at vi derfor i det kommende år vil opleve nogle valgkampe, hvor det afgørende bliver, hvordan vi kan bevare den materielle ramme, som er skabt, og hvordan vi kan give den øget indhold.

Vi bør herved hele tiden have for øje, at byrderne fordeles ligeligt og ikke lægges på skuldrene af de af vore landsmænd, som socialt og erhvervsmæssigt i særlig grad er ramt.

Vi har netop fejret julen. Vi har undt os selv og hinanden en overdådighed – større end i det daglige. Vi har haft en overflod af godhed over for hinanden, udfoldet en menneskelighed – større end til hverdag.

Hvorfor skal denne særlige udfoldelse kun finde sted i julen?

I det daglige er vi mennesker tilbøjelige til at bekrige hinanden for at hytte vort eget skind. Det sker mand og mand imellem, klike og klike imellem, organisation og organisation imellem, samfund

og samfund imellem, nation og nation imellem.

Som verdenssituationen er i dag med overbefolkningsproblemer og energikrise, er det en farlig tendens, at enhver gruppe kun tænker på sit eget vel og kræver større og større velstand. Sådan en udvikling kan intet samfund fortsat bære økonomisk, uden at det går ud over den svage. Vi kan heller ikke bære det psykisk.

I relation til verdenssituationen kan det ende med et brag – en verdenskrig, men også i et lille samfund som vort kan det udløse alvorlige konflikter. Dette må vi i den bedrestillede del af samfundet have i tankerne i det nye år.

I dag er indkomstskatten indført i Grønland. Skatten er indført efter et ønske fra grønlandsk side. Der er dem, der har glædet sig til at betale skat. Men vi kan ikke forvente, at alle bliver lige tilfredse. Der er dem, der vil hade at betale skat, dem, som holder det for et nødvendigt onde. Men lige meget hvordan vi ser på det, må vi være klar over, at det er én af vejene til at yde en indsats for samfundet, én af vejene til at skabe en mere retfærdig fordeling i Grønland, én af vejene til større selvbestemmelsesret, som vi alle ønsker.

1975 kan på mange områder blive et afgørende år. Det gælder således spørgsmålene om fiskerigrænser, olie- og gasudvinding og hjemmestyre.

FN's havretskonference har vist, at der er en stor international ophakning af de synspunkter på kyststaternes interesser, som også Grønland har gjort sig til talsmand for.

Det er imidlertid ikke nok, at der er international forståelse. Selv nok så sympatiske FN-resolutioner bliver tomme demonstrationer, hvis ikke de internationalt betydende nationer er indstillet på at efterleve dem.

Det er derfor nødvendigt, at der fortsat sættes kraftigt ind på at skabe forståelse for de fiskeriafhængige kyststaters problemer, samtidig med, at vigtigheden af, at der opnås en international aftale, understreges.

1975 kan også blive det år, hvor der påvises olie- og gasforekomster ved Grønlands vestkyst. Indenfor årets første 3 måneder vil landsrådets koncessions- og forretningsudvalg sammen med de danske myndigheder komme til at tage stilling til tildeling af de første efterforsknings- og udnyttelseskoncessioner.

Det skal i denne sammenhæng blot fastslås, at landsrådet i samarbejde med ministeriet har lagt afgørende vægt på en velkontrolleret, gradvis udvikling til gavn for beskæftigelsen i Grønland, og som endvidere tager hensyn til de øvrige hovederhverv i Grønland og til de sikkerhedsmæssige og miljømæssige krav, som må stilles, for at udviklingen ikke skal blive betalt for dyrt.

Koncessionsbetingelserne er da også i verdenspressen blevet kaldt „verdens skrappeste“.

For at alle heroppe skal få mulighed for at orientere sig om udviklingen indenfor olie- og mineraludnyttelsen i Grønland, har vi fra landsrådets side taget skridt til i samarbejde med ministeriet at igangsætte en oplysningskampagne på området.

1975 kan blive det år, hvor vi kommer et afgørende skridt videre i vort forsøg på at formulere et grønlandsk hjemmestyre.

I det forløbne år har der været afholdt flere møder i hjemmestyreudvalget, som på sin sidste møderække her i efteråret vedtog at afgive en delbetænkning, som kan danne grundlag for de videre overvejelser og forhandlinger med danske myndigheder.

Disse overvejelser bør ikke kun være et indre anliggende for hjemmestyreudvalget. De skitserede tanker skal gerne give anledning til kommentarer, spørgsmål og forslag, især fra Grønland, men også hos de danske politikere, således at der fra starten skabes åbenhed og forståelse for de grønlandske ønsker – en forståelse, som er nødvendig for gennemførelse af den lovgivning, der skal danne grundlaget.

1975 bliver et valgår med valg til alle betydende, politiske organer, og jeg skal kraftigt opfordre alle til at stemme, så valgene bliver en klar tilkendegivelse af, at den grønlandske befolkning er sit demokratiske medansvar bevidst.

Et valg betyder også, at synspunkterne vil blive trukket op, at følelserne vil blive pisket op og og derved let kommer i kog.

Vi vælgere må lære, at det hører med til demokratisk modenhed at kunne give udtryk for politisk uenighed – uden at det går over til fjendskab. Demokratiet har brug for divergerende meninger, men vort samfund er for lille til at kunne bære alvorlig splittelse og fjendskab.

Det er mit håb, at der ikke med valg-

kampene skabes skarpe modsætningsforhold i den grønlandske befolkning, idet der ikke reelt er de store modsætninger i grønlandsk politik. Valgkampene skulle nødig blive en opvisning i udvendig opop, men en nøgtern oplysning – gerne krydret med humør og vid. Nyhedsformidlingen kan her yde en stor indsats.

Et af vore problemer i det nye år vil fortsat være spiritussen. Der har været megen røre om dette emne efter landsrådets efterårssamling. Landsrådet er blevet bebrejdet for ikke at magte at løse problemet.

Ingen magter at løse problemet med øjeblikkelig virkning. Det er et problem, som skal løses ved en langsigtet og sejg kamp, og det kan kun løses, hvis vi kan ændre vor indstilling til spiritussen og den samfundsmæssige baggrund for problemet.

Så længe vi er så mange, som kun søger efter en anledning til at fejre et eller andet, så vi kan skåle os igennem til en lille rus, og så længe så mange søger at slæbe svage sjæle med til at deltage, kommer vi ikke over problemet.

Det nytter ikke blot at skubbe ansvaret hen under politikernes taburetter, for

erfaringerne andre steder fra viser, at enhver spiritusordning har sine store svagheder.

Alle og enhver er derfor ansvarlig for, at vi kan komme over problemet.

Forleden havde jeg lejlighed til at overvære en udstilling af stentryk udført af eleverne på Grafisk Værksted. Der var mange dejlige arbejder imellem, men det var karakteristisk for udstillingen, at den enten beskrev den traditionelle, grønlandske fangertilværelse eller de sociale ulemper ved den ny tid.

Det er mit indtryk, at de unge kunstnere har truffet os ret præcist.

Det er imidlertid mit håb, at vi med stigende uddannelse og voksende praktisk erfaring gør os til herrer over vor hverdag og derigennem oparbejder det overskud af livskraft, som vil give os et nøgternt syn på vor historie – og troen på, at vi kan forme fremtiden i overensstemmelse med vore ønsker og muligheder.

Det vil være et inspirerende og livsbekræftende kunstværk at arbejde med på.

Godt nytår!